

עדנה גורני

עורכת מדור שירת הסביבה

ציטוט מומלץ

גורני ע. 2021. בריאה / ענבל קליינר. אקולוגיה וסביבה 12(4).

קורי זָהב דְּקִיקִים מְלֻכְסָנִים / נִמְתָּחִים בְּאוֹר הָעוֹלָה מוֹל חִלוּנִי

בריאה / ענבל קליינר

24 בינואר, 2022

גיליון חורף 2021 / כרך 12(4)

[שירת הסביבה](#)

קוֹרֵי זָהָב דְּקִיקִים מְלֻכְסָנִים
נִמְתָּחִים בְּאוֹר הָעוֹלָה מוֹל חִלוּנִי
בֵּין עֲנָפֵי הַלִּימּוֹן וְהַזֵּית.

אֵיךְ הַשָּׁפִים לְטוֹוֹתָם עוֹד לְפָנֵי הַזְרִיחָה?
אֵיךְ חֵבֵר מְרַחֵק עֲצִים עֲנָפִים
לְרִקְמַת פֶּז אַחַת?
וְאֵיךְ בְּשֵׁלוֹ, בְּנִגּוּד לְכָל הַהֲגִיוֹנוֹת וְהַחֲקִים,
עֲנָפִים כְּבָדִים מְפָרֵי מוֹתָחִים עֲצָמָם זָה
אֵל זֶה כְּדִי נִגְיָעָה?

זתוך: ענבל קליינר, ספר בכתובים שיראה אור בקרוב בסדרת כבר, ירושלים: מוסד ביאליק

בין המילים

השיר פותח במראה יום-יומי ורגיל לכאורה. בוקר. מבט מבעד לחלון. האור העולה מאיר ענפי עצים, לימון וזית. אך המבט מבחין

ביותר מכך, העיניים נעצרות, ורושמות את המילים שהיד הכותבת תרשום מאוחר יותר. הפרט הראשון בתמונה איננו ענפי עצים אלא קורי עכביש, אם כי המילה עכביש אינה מופיעה בשיר. העיניים לוכדות ציור: האור העולה מפיץ את הקורים הדקיקים, והם נראים כאילו עשויים מזהב. יש כאן תזמור מופלא ומדויק של רגע אחד, עכשיו, רגע שלאחריו הכול ישתנה ולפניו היה שונה – השילוב של הזווית שקרני האור פוגשות את הקורים המתוחים ואת העיניים המביטות. יש כאן פליאה על העכביש שטווה את הקורים עוד לפני זריחת השמש, שכן אילו היה מאחר, התמונה הזאת לא הייתה נוצרת; פליאה על העכביש שהשכיל לחבר את קוריו לענפים רחוקים זה מזה, כאילו ריחף מענף לענף, ובכך חיבר בינו לבין העצים לבין השמש לבין הצופה בחלון והפכם לרקמת פז אחת. החיבור הפיזי הוא גם חיבור תודעתי: אנחנו והיקום – אחד, וההפרדה היא אשליה. יתרה מכך, המשורת גורסת כי העצים שואפים להתחבר, לגעת. קורי העכביש הדקיקים מאפשרים לענפים הכבדים מפרי למתוח את עצמם זה אל זה, כנגד חוקי הפיזיקה, פְּדִי נְגִיעָה.

הידיעה האינטואיטיבית של קשר ותקשורת בין יצורים שאנו תופסים כפשוטים ושונים מאיתנו מהותית, מגובה בשנים האחרונות במחקרים רבים. לדוגמה, סוזן סימרד בקנדה גילתה שעצים יכולים לתקשר זה עם זה, להעביר זה לזה חומרים חיוניים ואף לשלוח אותות מצוקה ואזהרה. הם עושים זאת בעזרת פטריות מיקוריזה שחיות בסימביוזה עם העצים, ויוצרות רשת קורים תת-קרקעית (תפטיר) שמחברת בין שורשי העצים. העצים מזהים קרובי משפחה ושכנים באמצעות הרשת הזאת, ועוזרים להם בעת מחסור. כך היער הוא למעשה אורגניזם אחד, ומתיחה נוספת מגלה שגם העכביש הוא חלק מאורגניזם זה, כמו כל מי שחי ביער, ניזון ממנו, מבקר בו, וכותב עליו.

איך נשמר אֵת הפְּלִיאָה? כך מסתיים [שירו של ישראל נטע](#) במדור 'שירת הסביבה' בגיליון הקודם. שירה של ענבל קליינר עונה לו, וטווה רשת שמחברת בין השירים, בין המשוררים ובין הקוראים. מן הראוי שנתייחס ברצינות לשאלות בשיר 'בריאה'. אפילו התבוננות קשובה בטבע אינה דבר של מה בכך. נערה צעירה סיפרה בריאיון שרק לאחר שהוריה לקחו לה את הטלפון הנייד – רק אז ראתה שעצים יפים צומחים בדרך לבית הספר. איך נשכיל אנחנו לראות, לחבר ולהתחבר זה לזה ולברואים האחרים, המופלאים, שאנחנו יודעים עליהם כל כך מעט? איך נצליח להרגיש כי כולנו ארוגים ברשת אחת, כפי שמזכירה לנו כותרת השיר, ולהבין לעומק, כי כל מעשה שלנו משפיע על הרשת כולה – לטוב ולרע?

